

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 33. Pauci peccatores, maximè consuetudinarii, & frequenter
recidivi, post grania crimina, assumere volunt media, sibi ad curandos
animarum suarum morbos, cavendumque relapsum necessaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

cum Deo. Et tamen peccatores, à se aversos, divina pietas quomodolibet blanditis subinde etiam præveniat, & ad se allicit; perique tamen seiplos decipiunt, dum illud conversionis incitamentum, & si vis, inchoamentum, repentes illius complementum, illam promovere, veraque pœnitentiæ fructus producere negligunt. Quia in re miserabiliter falluntur cum iis, de quibus idem sanctus Aëredus ibidem cap. 20. *O quam miserabiliter falluntur, quam sunt suæ salutis proditores, qui vitiis innumerabilibus ac damnabilibus implicati, siquid huius, de quo loqueris, experiantur affectus, non solum sibi veniam de præteritis pollicentur; imò ad eadem securus quodammodo revertuntur, nec aliquid hoc spirituali incitamento proficiant, sed sanctiores hinc senectipos arbitrantur, in suis sordibus vel negligentius impudentius voluntantur.* Fortè de talibus ait Apostolus: *Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant, & aures ut non audiant.* Namquid non genus hoc compunctionis excæcat oculos, aures obturat, illorum dumtaxat qui invanissimas vitiorum sordes sine pœnitentiæ fructibus, paucis his lacrymis astimant abluendas?

445 Itaque non secundum momentaneum illum, & ut ita dixerim, horerium affectum, Dei pensandus est amor (inquit rursus Aëredus c. 17.) quod & perspicuum est intueri contrariis exemplis. Cum enim in tragediis, vanique carminibus, quisquam injuriatus fingitur vel oppressus, ejus amabilis pulchritudo, fortitudo mirabilis, gratiosus prædicatur affectus; siquis hæc vel cum canuntur audiens, vel cernens si recitentur, usque ad expressionem lacrymarum quodam moveatur affectu, nonne per absurdum est ex hac vanissima pietate de amoris ejus qualitate capere conjecturam, ut hinc fabulosum illum nescio quem affirmetur amare, pro ejus ereptione, etiamsi hæc omnia verè præ oculis gererentur, ne modicam quidem substantiam suæ portione pateretur expendi? Similis profecto ineptie est; imò multò majoris insanie, si quisquam luxuriosus, aut tepidus, oculis Dei dispensatione, ob quosdam interius compungatur affectus, ad vana, & lubrica, & sordes priusmas demò reverjurus, secundum steriles has lacrymas, ac momentaneos affectus, de ejus dilectione ferre sententiam.

446 Ecce quot, & quam graves ob causas peccatoribus, maxime consuetudinariis & recidivis, suspensa esse debet sua sine lacrymis, imò & cum momentaneis lacrymis, sed sterilibus, ac sine pœnitentiæ fructibus pœnitentia, quam facile & citò sublequitur reditus ad pristina scelera. De ejusmodi certè pœnitentia diffidere, non est nihil diffidere, sed malam consuetudinem, animaque suæ periculum præcavere. Ad quod præcavendum S. Fulgentius de remiss. peccat. diu ante S. Aëredum monuit, esse nonnullos, qui scelerum suorum consideratione perturbati, pro iniquitatibus quidem suis in oratione gemunt, nec tamen ab iniqua operatione discedunt. . . . Accensant humiliter in conspectu Dei peccata, quibus tenentur oppressi, & eadem peccata, que humilitate sermonis accensant, corde perverso contumaciter cumulant. Indulgentiam, quam lacrymosis gemitibus poscunt, ipsi sibi pravis operibus adiungunt. . . . Ac sic inanis verbis querunt placare justum Judicem, quem factis iniquis magis irritant ad furorom: tales enim nunquam diluunt gemendo peccatum, quia non desunt peccare post gemitum.

447 Imprudenter ergo tales peccatores credunt se verè ac debite pœnitere, se Deum ut oportet diligere, &c. Et tantò imprudentius, quanto verius quod vel ipsi iusti plerumque, ob aliquem (quem in seipis sentiunt) affectum humilitatis, patientiæ, &c. sed in occasione sterilem, imprudenter

se credunt verè humiles, patientes, &c. cum ex oblata prima occasione appareat ipsos velle esse humiles, sed sine respectu. . . . esse patientes, sed sine contumeliis, &c. Sic & multi se Deum ex toto corde diligere putant, quia aliquem in se sentiunt affectum amoris in Deum. Sed quid idem Gregorius ait homil. 30. in Evangelia? *Ecce (inquit) si unusquisque vestrum requiratur an diligat Deum, tota fiducia, & securâ mente respondeat, diligo. In ipso autem lectionis exordio audis: Si quis diligit me, sermonem meum servabit. Probatio ergo dilectionis, exhibitio est operis. Hinc in epistola sua idem Joannes dicit: Qui dicit, diligo Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est. . . . Ad vosmetipsos ergo, fratres, introrsus redite, si Deum verè amatis exquirite. Nec tamen sibi aliquis credat (nota) quidquid sibi animus sine operis attestazione responderit. De dilectione Dei lingua, mens, & vita requirantur.*

CAPUT XXXIII.

Pauci peccatores, maxime consuetudinariis, & frequenter recidivi, post grandia crimina, assumere volunt meda, sibi ad curandos animarum suarum morbos, cavendumque relapsum necessaria.

ET hinc amplius roborantur, quæ dicta sunt 448 cap. præcedenti: perspicuum namque est plene conversos non esse, falsoque sibi contrarium persuadere eos qui toto corde assumere non volunt meda sibi specialiter (attentâ speciali infirmitate suâ) ad cavendum relapsum necessaria. Ut enim supra dixi, perspicuum est quod plenâ voluntate non velit finem, qui plenâ voluntate assumere non vult meda sibi necessaria ad finem.

449 Paucos verò peccatores, post crimina, vel eorum nomia, vel sæpè repetita, plenâ voluntate ea assumere velle, liquet ex eo quod plerumque ipsis (attentâ speciali infirmitate suâ) ad cavendum relapsum respectivè necessaria sunt (præsertim si consuetudinarii sint) quæ aliis omnibus non tam necessaria sunt. Eò quod plurima ipsis, attentâ speciali infirmitate suâ, sint peccandi occasio proxima, quæ aliis non sunt. Sicut infirmis, post febris abcessum, ex reliquiis illius, adhuc retinentibus dispositionem ad illam, multa sunt valde noxia, & febris denud inductiva, quæ perfectè sanis talia non sunt. Siquidem austeris peccare, præ aliis periculose sunt peccatorum suorum illecebæ, neque ipsis (tametsi verè conversis, Deoque reconciliatis) sublata est omnis ad relapsum proclivitas, nec peccati reliquiæ ex consuetudine comparatæ. Ideoque ipsis facile est in affectu recidere, & certò moraliter in ea recident, nisi magnam sibi suisque inclinationibus violentiam inferant, in tantaque infirmitate præ aliis laborent, vigilent & orent; nisi magno studio, ferventi intentione, & indefesso conatu pugnent contra vitia consuetæ; nisi denique contra ea se arment per exercitium contrariorum virtutum. Nam quia vitia, diuturnâ consuetudine roborata, altas in animo radices egerunt, sine magna violentia revelli non possunt, nec sine magna sui custodia, sine ingenti labore, sine indefessa oratione, aliisque armis spiritualibus, quibus pectus suam muniant, ne intrent in tentationem, & in laqueum carnis, mundi & demonis, à quibus indefinenter sollicitantur ad peccatum. At quàm pauci hæc præstant! Quàm pauci toto corde, plenâque voluntate præstare volunt!

Dicit interim Augustinus in Psal. 37. *Ne securus sis, cum confessus fueris peccatum, tamquam semper paratus ad confitendum, & committendum*

peccatum. Sic pronuntia iniquitatem tuam, ut curam geras pro peccato tuo. Quid est curam gerere pro peccato tuo? curam gerere pro vulnere tuo. Si diceret, curam geram pro vulnere meo, quid intelligeretur, nisi dabo operam ut sanetur? Hoc est enim curam gerere pro delicto, semper niti, semper intendere, semper studiosè & sedulo agere, ut sanes peccatum. Hoc est, curam geram pro peccato, faciam omnia que facienda sunt ad ablucendam & sanandam peccatum meum.

451 Dicit etiam Gregorius xi. Moral. 27. Mens mutabilitatis in ea pondere ad aliud semper impellitur quam est, & nisi in statu suo arctè custodiatur disciplina teneatur, semper in deteriora relabitur. Quia... nisi mentis intentio ferueat, unda mundi non vincitur, per quam anima semper ad ima revocatur.

452 Dicit Ildorus 2. sentent. 32. Satis delicatè se palpat, qui vult sine labore vitia superare, dum peccati legem, quam sibi, deserviendo vitis, fecit, sine violentia doloris resecare non possit. Quid hoc est, nisi imitari reprobos, de quibus Gregorius 7. Moral. 14. dicit, quod recta quidem delibendo appetunt, sed ad consueta semper mala replicantur. ... Esse quidem humiles, sed tamen sine respectu: esse contenti propriis, sed sine necessitate: esse casti, sed sine maceratione corporis: esse patientes, sed sine contumeliis volunt. Cumque adipisci virtutes querunt, sed labores virtutum fugiunt, quid aliud est, quam exhibere belli certamina in campo nesciunt. Et triumphare in subitibus de bello concupiscunt? Quid proinde aliud, quam defectum plenè voluntatis ostendunt? Qui ventrem implent (ait S. Nilus in lib. de octo cogitationibus in verbo gula) pudicitie cultum proficiunt, similis est ei qui se igni impeturo supra compressurum, aut flammam oleo extinguerum pollicetur. Dum enim homines (ait Damianus l. 1. ep. 15.) non exigenti nature, sed impatienti gula deserviunt, velint nolint, libera libidinis frena laxantur. Venier enim, atque pudenda, contigua sibi sunt affirmate confirmata; Et cum ille sine temperantia discretione reficitur, illa protinus ad consumelias excitantur. Cibi scilicet (sicut & potus) illicites sunt libidinum, & immoderatè percepti, proprii humoris exuberantiam mox ad pudenda transmittunt. Qui videlicet humores dum congesti prarunt, & titillant, importunitè expetunt, ut per coitum proficiant.

453 Consideret ergo peccator 1º. quod SS. Patres uno ore dicunt, Christianum esse non posse hominem deliciarum, Apostolo 1. Tim. 5. de Christiana muliere dicente: que autem in deliciis est, vivens mortua est. Et Tridentino sess. 14. de extrema unctione attestante, quod tota vita Christiana, continua penitentia esse debet. Si Christianus esse non potest homo deliciarum, quando minus peccator? Et si vita tota hominis Christiani, continua penitentia esse debet, quanto magis vita hominis peccatoris? Non facit ergo quod in se est ad obtinendam gratiam contra relapsum, si de solitis deliciis nihil remittere velit.

454 Consideret 2º. quod Gregorius VII. l. 7. ep. 10. de peccatoribus dicit: Quisquis dignè vult penitere, necesse est ut ad fidei recurvat originem, & quod in baptismo promissit, diabolo scilicet & pompæ ejus abrenuntiare, &... mandatis Dei obedire, sollicitus sit vigilanter custodire... quoniam aliter simulatio dici potest, non penitentia. Ad hoc verò præstandum, oportet Christum sequi per angustam portam.

455 Consideret 3º. quod ne justii quidem secundum Trident. sess. 6. c. 13. in observantia mandatorum perseverare possunt, nisi cum timore & tremore salutem suam operentur, in laboribus, in vigiliis, in elemosinis, in oratione & oblationibus,

in jejuniis & castitate. Quod nisi fecerint, in pugna qua superet cum carne, cum mundo, cum diabolo, victores esse non possunt, nisi (inquam) proficiatur Tridentinum) cum Dei gratia, Apostolo obtemperent, dicenti: debitores sumus, non carni, ut secundum carnem vivamus; si enim secundum carnem vixeritis, mortemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.

Consideret denique 4º. quod scriptum est: 456 Si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi apparebunt, nisi magnam sibi vim intulerint? Et si quilibet Christianus, etiam conjugatus, quando medius inter hostes & laqueos vivit, secundum Evangelicam regulam, abnegare debet seipsum, odium animam suam, tollere crucem suam quotidie, laborare, vigilare, semper orare, mortificare membra sua super terram, &c. Si (inquam) illa sint media cuiuslibet Christiano necessaria ad observantiam mandatorum, effugendosque laqueos inimicorum: quanto magis necessaria sunt peccatoribus, præsertim conductivariis, utpote magis infirmis, magis proclivibus ad peccandum, & magis debilibus ad resistendum inimicis, nisi præ cæteris se custodiant, vigilant, orent, & laborent?

Quod autem supradictarum regularum Evangelicarum observantia cuiuslibet Christiano, etiam conjugato, necessaria sit, ad observantiam mandatorum, fegamque peccatorum, audi B. Basilium in ferm. de abdic. rer. ubi Christianum quemlibet, & maxime conjugatum que alloquitur: Non est igitur quamobrem tu, qui ad uxorem applicare animum malestis, quasi de ea re tibi unquam amplecti licitum sit, desistas te des: quando eo majore tibi labore contendendum est, attentioreque animi utenam vigilantia, ut saltem invenias, velut qui sedem tibi in mediis laqueis, mediagerebellum potestatum ditione delegeris, ubi peccatorum assidua ante oculos posita irritamenta habes, adque concupiscenda omnes sensuum libidinis tuorum assidue loco velut emoti impellantur. Quocirca intingere debes, ne utiquam effugere te posse, quin cum diabolo tibi sit decertandum, ex eoque nullo modo victoriam te, sine multis laboribus, pro Evangelicorum præceptorum conservatione susceperis, reportaturum. Qui enim (quæso) pugnam contra adversario poteris subterfugere, cum eo intra cavam pugna destinatum conclusus? que sine dubio universa est tellus, que sub amplissimo cæli hujusce ambitu continetur. Quam quidem ex historia Job accepimus assidua illum obambulatione perlustrare, circumireque, quasi rabiosum canem, querentem quem devoret. Quod si cum adversario inire pugnam non vis, in alium ex hoc ipso mundum commigres oportet, in quo ipse non sit. Tum licebis tibi... circa periculum ferias indicere Evangelicis dogmatibus. Quod si hoc impetrari non potest, artem eam discas convenit, per quam scienter cum eo scias delibaris. Hanc autem hand dubie traditura tibi divina Scriptura est, ne ex imperitia ab eo superatus, sempiterno igni in perpetuum cruciandus dedare. Audis, Evangelicam regulam supradictam servare, esse medium cuiuslibet Christiano necessarium ad evitandum peccatum, ac per consequens ad evitandum ignem sempiternum? Multo ergo magis idipsum necessarium est peccatoribus, quibus magna peccandi occasio est sua ex enormi crimine, vel ex peccandi consuetudine aucta infirmitas. A qua nisi supradictis mediis, per Evangelicam regulam illas præscriptis, sanari, & in pugna contra spirituales nequitas corroborari conentur, plenè voluntate peccati recidivum cavere nondum velle convincuntur; sed adhuc manere velle in lubrico. Ut autem optime Bernardus ferm. 1. Paschico. 16. Non satis piget occidisse hominem (ut videtur) qui adhuc manere disponit in lubrico. Et sicut in-

firmus post febris abscellum, ex eius reliquiis adhuc dispositus ad illam, non censetur febris recidivam plenam voluntate cavere vel, nisi ceteris cautius se velit custodire, ab illius abstinere, quae Medicus ad cavendum recidivam cavenda, cetera denique servare, quae servanda praescribit: sic grandis peccator, maxime consuetudinarius, post suam conversionem peccati recidivum non censetur plenam voluntate cavere vel, nisi ceteris cautius se custodire velit, ab illius abstinere, quae caelestis Medicus in Evangelio cavenda, ceteraque servare, quae ibidem servanda praescribit.

CAPUT XXXIV.

Pauci etiam magni peccatores, maxime recidivi, & consuetudinarii, salutarem & convenientem, pro facultate sua, admittunt criminum multitudinem & gravitate satisfactionem acceptare volunt, atque ex hoc etiam capite pauci ex ipsis vere sunt ac plene conversi.

458 DE tribus esse debet plena voluntas ad plenam conversionem requisita. Utiq; 1. de vita impoliteram emendanda. 2. de adhibendis mediis, ad cavendum relapsum tam absolute quam respectivè necessariis. 3. de convenienter satisfaciendo pro peccatis commissis. Nec sufficit illa velle utrumque, sed velle oportet plenè, sive fortiter & integrè, inquit Augustinus l. 8. Confess. c. 8. Post quem S. Carolus Borromeus Instruct. Past. p. 2. §. 8. *Universi* (inquit) *quantum in se est, cum animi dolore, qui iure in hoc Sacramento requiritur, habere conentur, cum firma & constanti deliberatione animi, tum pro praeteritis satisfaciendi, tum vitam impoliteram emendandi.* Suntque illa tria de ratione contritionis, uti postea videbitur. At quam pauci sunt, in quibus triplex illa voluntas fortis est & integra! Videmus longè majorem partem mundaorum hominum currere ad Confessarios danes parvas pro peccatis magnis poenitentias, & rufugere dantes congruas. Sed quis de talibus S. Bernardinus Senensis? *Non plus habent contritionis* (inquit) *quam diabolus, to. 3. ferm. 35. de amore contentente.* Plura haec de re vide intrà, ubi de satisfactione.

CAPUT XXXV.

Plenam magnorum peccatorum, post baptismum lapsorum, praesertim consuetudinariorum, faciliq; & citò relabentium conversionem raram esse, testantur Sancti, Scriptoresque gravissimi.

459 PRIMUS hujusce rei testis est S. Pacianus epist. 3. ad Sympronianum, ubi dicit, quòd labor ille paucorum est, qui post casum resurgunt.
460 Secundus est S. Ambrosius l. 2. de poenit. c. 10. ibi: *Facilius invenit, qui innocentiam servaverunt, quam qui congruè egerunt poenitentiam.* Ex quibus verbis arguitur sic: teste Ambrosio difficilius est innocentiam baptismalem, semel amissam, verà poenitentiam recuperare, quàm ad finem vitae servare. Si difficilius, rarius. Quòd enim difficilius, rarius. Atqui rari sunt, qui baptismalem innocentiam ad finem vitae servant. Ergo rariores, qui eam amissam verà poenitentiam recuperant. Rariores enim dicit Ambrosius, qui eam amissam congruè agunt poenitentiam, quàm qui eam ad finem vitae servant.

461 Nec de sola ibi poenitentia publica loquitur

Ambrosius (de qua solum obiter dicit, quòd iteranda non sit, quia una tantum est poenitentia, quae publicè agitur) sed hoc uno excepto, in ceteris omnibus quae in capite illo decimo antecedunt & sequuntur, de iis agit quae necessaria sunt ad poenitentiam, etiam non publicam, & ad recuperandam innocentiam perditam, quòd utique poenitentia faciendae sit cum humilitate, & oratione, & steru; quòdque ad eam congruè agendam renuntiandum sit saeculo, sibi ipsi, atque pristinae vitae, tollendaque crux Christi. Quae certum est necessaria non esse ad agendam solum poenitentiam publicam, sed & privatam.

Tertius testis est Augustinus ferm. 232. edit. 462 noviss. ubi sic: *Abundant hic poenitentes, quando illis imponitur manus, fit ordo longissimus. Orate poenitentes, & eunt orare poenitentes. Disputo poenitentes, & inventio male viventes. Mutamini, mutamini rogo. Quero unum poenitentem, & non invenio, id est vix unum invenio. Iste namque est mitissimus sentus verborum Augustini.*

Quartus testis est S. Gregorius ad illa verba l. 1. Reg. 6. *si forte releves manum tuam, &c.* idiplum vehementer insinuans, cum dicit: *Commovevi ad lachrymas cum magna fortitudine debemus. Quia si qui poenitentiam austeram faciunt (qui profecto rari sunt) vix fiduciam salutis inveniant, negligentes (quales ut plurimum sunt consuetudinarii, & faciliè recedentes) salvi fieri quomodo possunt?*

5 Quintus testis est B. Albertus Magnus in Paradiso animae, dicens, quòd vera contritio est rara, teste D. Gregorio; nec semper credendum est, veram esse compunctionem, ubi gemitus apparent & lachrymae.

6 Sexto testes sunt omnes Sancti, qui paucos ex Catholicis adultis salvos fieri dicunt, in comparatione eorum qui pereunt. Non quia non confitentur, sed quia non bene, defectu debiti doloris ac poenitentiae. Dudum observavit hoc Guilielmus Parisiensis de Sacram. Poenit. c. 6. dicens, quòd incomparabiliter plus dolendum atque lugendum pro damno atque amissione spiritualium . . . quàm pro damno atque amissione quorumcumque temporalium. Major tamen pars poenitentium, imò pene omnes è contrario facere videntur. Quia major pars poenitentium incomparabiliter longe esse videntur à condigno & congruo dolore poenitentium, & propter hoc à remissione peccatorum, atque à virtute & effectu Sacramenti Poenitentiae, & propter hoc pro remissione & absolutione reportare illusionem.

Idiplum observavit Adrianus VI. quodlib. 3. 466 q. 1. sine argumentis, atque ex ipso & cum ipso Rosmundus in Confess. c. 11. & seq. de contrit. postquam enim dixit arduum cuiuslibet & valde difficile esse, agere veram poenitentiam, & habere dolorem sufficientem, qui sit contritio . . . quia dilectio Dei super omnia, ad dolorem sufficientem necessaria, est opus maxime arduum, & hominibus post lapsum sanime difficile. . . . Ideò, ut dicit Adrianus VI. . . . major pars hominum, etiam Christi fidelium, est extra statum gratiae.

Similiter Bellarminus conc. 32. de Resurrect. 467 Dom. §. at inquis: sic certè Confessiones hoc nostro saeculo sunt, ut ego vehementissime reformidem illas audire, defectu scilicet verae poenitentiae. Nam (ut ait conc. 8. & 9. in Dom. 4. Advent. Sacramentum Poenitentiae Baptismus est laboriosus. . . . requirens gemitus, contritionem, lamenta, fructus dignos poenitentiae, preces, jejunia, elemosynas, & alia id genus opera, PROUT ECCLESIA CATHOLICA tenet, ET SEMPER PATRES docuerunt. . . . Ipse etiam Spiritus sanctus in Scripturis sanctis. At, ut paulò ante dixit, ad Confessionem veniunt homines onusti peccatis. . . . sine operibus illis, & statim volunt expediti (id est absolvi, & ad sacram mentis admitti) quasi hoc negotium esset ludus pueri.